

Yaratıcılığa Tevrik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi (YÖD İndeksi)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaratıcılığa Tevrik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi (YÖD İndeksi)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32868>

Özet

Yaratıcı ve Tevrik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi (YÖD İndeksi), öğretmenlerin sınıf ortamında öğrencilerin yaratıcı ve tevrik eden ve destekleyen pedagojik davranışlarını sistematik olarak ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir ölçme aracıdır. Bu indeks, öğretmenlerin öğrencilere sağladığı öğretmen desteği, özerklik fırsatları ve yargılayıcı olmayan geri bildirim mekanizmalarını değerlendirilmeye odaklanmaktadır. Ölçek, toplamda 9 alt boyut ve 45 maddeden oluşmakta olup, öğretmenlerin yaratıcı ve destekleme düzeylerini 6'lık Likert tipi bir derecelendirme ile belirlemektedir.

İndeksin uyarılma çalışması, İbrahim Akar tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiş ve ölçeğin Türk eğitim sistemindeki geçerlik ve güvenilirlik standartlarını karşıladığı gösterilmiştir. YÖD İndeksi, eğitim araştırmacıları ve uygulayıcıları için sınıf içi yaratıcı iklimini ölçmede önemli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaratıcı, Öğretmen Davranışları, Eğitim Psikolojisi, Ölçek Uyarılma, Psikometrik Özellikler, Öğrenci Motivasyonu, Pedagojik Davranış.

Yazarlar

İbrahim Akar

Amaç

YÖD İndeksi'nin temel amacı, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarında yaratıcı ve tevrik eden desteklediklerini ve öğrencilerin yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olan spesifik pedagojik davranışları saptamaktır. Bu araç, eğitim alanında yapılan araştırmalara katkıda bulunarak, yaratıcı ve tevrik eden çevresel faktörlerin anlaşılmasına yardımcı olmayı hedefler.

Uyarılma çalışması, ölçeğin kavramsal yapısını ve maddelerinin Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu test ederek, Türkiye'deki öğretmenlerin yaratıcı ve destekleme eğilimlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilmesini sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Ölçek, öğretmenlerin öz değerlendirme yapılarına ve yaratıcı ve destekleme stratejilerini geliştirmelerine rehberlik eder.

Yapı

Ölçek, öğretmenlerin yaratıcı ve tevrik etme düzeylerini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil

eder. Bu yapı, öğretmenlerin öğrencilere sağladığı bilişsel, duygusal ve sosyal destek mekanizmalarını kapsar. YÖD İndeksi, toplam 9 farklı alt boyutu ölçmektedir:

Bağımsızlık: Öğrenci özerkliğini ve kendi kendine öğrenmeyi teşvik etme.

Entegrasyon: Sınıf ortamında fikir ve görüşlerin paylaşılmasına yönelik fırsatlar yaratma.

Motivasyon: Öğrenme sürecine odaklanmayı ve aceleci olmayan bir ilerleme hızını destekleme.

Yargılama: Öğrenci fikirlerini anında ve kesin bir şekilde yargılamaktan kaçınma.

Esneklik: Konu dışı görünen sorulara bile açık olma ve özgür soru sormayı teşvik etme.

Değerlendirme: Öğrencilerin çabalarını kendi kendilerine kontrol etmelerini bekleme.

Sorgulama: Öğrenci önerilerini ciddiye alma ve dikkate alma.

Fırsatlar: Öğrenilen bilgileri farklı durumlarda deneme ve uygulama imkanı sunma.

Hayal Kırıklığı: Duygusal destek ihtiyacı duyan öğrencilere ulaşılabilir olma.

Geçerlik

YÖD İndeksi'nin yapısal geçerliliği, alt ölçekler ile tüm indeks arasında hesaplanan korelasyon katsayıları incelenerek değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, tüm alt ölçeklerin genel indeks ile güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Hesaplanan korelasyon katsayıları **0,63** ile **0,89** arasında değişen değerler almıştır. Bu yüksek korelasyon düzeyleri, alt boyutların ölçtüğü spesifik davranışların, bütünü oluşturan **Yaratıcı ve Tevrik Edici Öğretmen Davranışları** genel yapıyla yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiğini kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları (Cronbach Alfa) ile belirlenmiştir. Yapılan analizlerde alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları **0,68** ile **0,80** arasında değişen değerler göstermiştir. Bu aralık, psikometrik standartlara göre alt boyutların güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm indeksin genel iç tutarlılık katsayısı ise **0,95** gibi oldukça yüksek bir değer olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, YÖD İndeksi'nin bütünüyle mükemmel düzeyde güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ve ölçülen yapıyı tutarlı bir şekilde yansıttığını göstermektedir.

Faktör Analizi

YÖD İndeksi, orijinal yapıyı koruyarak 9 faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, yaratıcı ve tevrik eden öğretmen davranışlarının dokuz farklı ve bağımsız boyutunu temsil etmektedir. Her bir faktör (alt ölçek), 5 madde içermektedir ve toplam madde sayısı 45'tir. Uyarılma çabası, bu faktör yapılarının Türk örneğinde de geçerliliğini koruduğunu desteklemektedir.

Faktörlerin çok boyutlu yapısı, öğretmenlerin yaratıcı ve tevik etme rollerinin sadece tek bir davranış biçimine indirgenemeyecek kadar karmaşık olduğunu ve bu davranışların başlıca, esneklik ve yargılamama gibi farklı stratejiler gerektirdiğini vurgular.

Araç Bilgileri

Test Type: Uyarlama Ölçeği (Adaptasyon)

Format: 45 maddeden oluşan öz bildirim tipi likert ölçeği.

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğretmenler

Age Group: Yetkinler (Çalışan öğretmenler)

Population Details: Ölçek, öğrencilerin yaratıcılığını tevik eden öğretmen davranışlarını değerlendirmek amacıyla eğitim kademesi fark etmeksizin kullanılabilir.

Test Methodology: 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır:

6 = Her zaman

1 = Hiçbir zaman

Anahtar Kelimeler

Öğretmen Davranışları, Yaratıcı Eğitim, Sınıf Ortamı, Psikometrik, Adaptasyon, Güvenirlik, Yapısal Geçerlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: ibrahim.akar@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: İbrahim Akar (Hacettepe Üniversitesi)

İzinler, Ücret ve Uygulama Yolu

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması 2014 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve telif haklarına dair detaylı bilgi ve izinler için sorumlu yazar İbrahim Akar ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Bu çalışmaya ait orijinal makale ve ölçeğin PDF versiyonu aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:
[yaraticiliga-tesvik-edici-ogretmen-davranislari-indeksi-toad.pdf](http://www.yaraticiliga-tesvik-edici-ogretmen-davranislari-indeksi-toad.pdf)

Kaynaklar

Akar, ?. (2014). Yaratıcı ve Teşvik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi 'nin (YÖD İndeksi) Türkçeye uyarlanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 304-328. Makalenin çevrimiçi bağlantısı: efdergi.ibu.edu.tr.

Yaratıcı ve Teşvik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi (YÖD İndeksi)

Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

9 alt ölçek ve 45 madde

Bağışlayıcılık(5): Öğrencilerimi, kendi kendilerine öğrendiklerini bana göstermeleri için cesaretlendiririm

Entegrasyon(5): Sınıfımda, öğrencilerin fikirlerini ve görüşlerini paylaşabilme fırsatları her zaman vardır.

Motivasyon(5m): Bir konudan diğer bir konuya hızlı geçişler yapmak benim için sınıfıdaki öncelikli işlerden biri değildir

Yargılama(5m): Öğrencilerimin fikirleri hakkında, fikirlerine katılısam da katılmısam da, anlamlı görüşler belirtmekten kaçınırım

Esneklik(5m): Öğrencilerimi, sordukları sorular konu/ders ile ilgisiz gibi görünse bile özgürce sorular sormaya cesaretlendiririm

Değerlendirme(5m): Öğrencilerimden, yapmış oldukları çalışmalarını benim kontrol edip doğrulamamı beklemek yerine kendi kendilerine kontrol etmelerini beklerim

Sorgulama(5m): Öğrencilerimin önerilerini dikkate alırım ki onları ciddiye almışım olsunlar.

Fırsatlar(5m): Öğrencilerimi, benden öğrenmiş oldukları farklı durumlarda denemeleri için cesaretlendiririm

Hayal kırıklığı(5m): Öğrencilerimden hayal kırıklığına uğrayanları duygusal destek almak için bana gelebilirler